

Specifika cílových skupin

Úvodní aktivita

Se slovy lektora: „Optimisté mají život příjemný, nemůžou být ale moc příjemně překvapeni. Pesimisté mívají život těžší, o příjemná překvapení však nemají nouzi.“ se skupina postaví do tvaru podkovy, její členové se seřadí od největších pesimistů po optimisty. Následně jsou rozděleni na dvě poloviny (pesimisté x optimisté) a dostávají za úkol na flipchartový papír nakreslit a popsat ideálního (optimisté) a toho nejhoršího možného návštěvníka (pesimisté), který může organizaci, jakou je VIDA! science centrum navštívit.

Ideální návštěvník:

- nadšený
- veselý
- aktivní
- hloubavý
- chápavý
- zvědavý
- inteligentní
- naslouchavý
- tolerantní
- hravý
- vrací se

Nejhorší návštěvník:

- zaujatý
- neohleduplný
- neodbytný
- klade hloupé otázky
- „všeználek“
- protivný
- skeptický
- egoistický

Na všechny členy cílové skupiny se můžeme dívat z různých úhlů pohledu. Typicky rozlišujeme:

- pohlaví
 - muž
 - žena
- věk
 - předškolní děti
 - děti, navštěvující první stupeň ZŠ
 - 1. – 3. třída
 - 4. – 5. třída
 - děti, navštěvující druhý stupeň ZŠ
 - středoškoláci
 - vysokoškoláci
 - dospělí

- bezdětní
- rodiče
- prarodiče
- senioři
- z chování návštěvníků také můžeme odvodit důvod jejich návštěvy v science centru
 - povinnost
 - zvědavost
 - zábava
 - profesní zájem
 - doprovod

Ať už návštěvník přichází ve skupině, s rozdílnou úrovní vzdělání, inteligence či profese, vždy bude vystupovat dle svých povahových rysů. Můžeme se setkat s člověkem aktivním x pasivním, pesimistou x optimistou, introvertem x extrovertem, ...

Téměř každý návštěvník však přichází s určitým očekáváním, přičemž lektorovi zůstávají skryta. Dají se však formovat reklamou či kvalitními anotacemi nabízených programů. Tímto se přiblíží návštěvníkovo očekávání připravované aktivitě, což ve finále značí spokojeně odcházejícího návštěvníka.

Jednou velkou cílovou skupinou, na kterou se zaměřují především programy science centra, jsou bezesporu děti školou povinné. Může se jednat o žáky nejen různých stupňů škol, rozlišujeme zde také z jakého typu školy k nám žáci přicházejí. Pravděpodobně nalezneme určité rozdíly mezi žáky standardních škol a škol alternativních (Waldorfská, Montessorri, Daltonská, lesní školky a další). Každá tato škola má svá specifika – jak jsou děti připravené intelektově, informačně, jak jsou zdatné v měkkých dovednostech.

Tito žáci přicházejí na program, který má přesně dány tyto parametry:

- prostor či místo, kde se program odehrává
- čas, který je mu vyhrazen (zpravidla se jedná o programy o délce 45 nebo 90 minut)
- programy jsou limitovány počtem účastníků (16, eventuálně 30 osob)
- počet uvádějících lektorů (1 vidátor)
- programy mají omezený finanční rozpočet na spotřební materiál
- programy v science centru jsou zaměřeny pouze na určitá vědní fenomény

Tyto body musí lektor většinou striktně dodržovat jak při tvorbě školní lekce, tak při jejím uvádění. Existuje však také pohyblivá složka programu, kterou může lektor modifikovat právě podle specifických potřeb cílové skupiny. Jsou to:

- téma programu
- cíle programu
- forma a užití didaktické metody
- věk skupiny
- konkrétní aktivity

Pro úspěšné uvedení programu je nutné dbát na komfort účastníků se dětí:

- správná teplota v místnosti
- pocit bezpečí
- správné světelné podmínky
- pocit, že se během aktivity nemohou ušpinit či ztrapnit
- v neposlední řadě také hlad a uspokojené ostatní biologické potřeby

Děti, které se cítí komfortně a nijak neohrožené, jsou hře (programu) více otevřené, nezlobí a odcházejí spokojené, s pocitem naplněných očekávání.

Pouhé uspokojení biologických potřeb však není jediným faktorem, který ovlivňuje vnímání programu. Každý člověk je v určitou chvíli členem nějaké skupiny. Každá skupina má pak různá specifika, kterou se odlišuje od těch ostatních. Cílem lektora je tato specifika odhalit a přizpůsobit program jejich potřebám. Výsledkem pak je spokojený návštěvník, který se dozvěděl nové informace a v ideálním případě se opakovaně vrací.

Každá skupina je velice individuální. Co se však týče školních skupin, lze téměř s jistotou říci, že níže uvedené rozdělení má **následující potřeby**:

Děti předškolního věku

- mají velmi rády příběhy a tajemství, je proto vhodné dát programu nějakou dějovou linku, velmi oceňují navození atmosféry
- jsou nadšené, pokud mohou správně odpovědět
- dokáží se soustředit maximálně 10 minut, je nutné program uzpůsobit tak, aby se psychická činnost střídala s fyzickou

Žáci prvního stupně ZŠ

- dokáží se již rozhodovat intuitivně
- umí již sami věci popsat
- jedná se o děti ve věku dobrodružství, rády se stylizují do rolí hrdinů, objevitelů, indiánů či pirátů
- autoritě neodpouštějí nevědomost něčeho, co sami považují za důležité

Žáci druhého stupně ZŠ

- jsou soutěživí, rádi se porovnávají
- slyší na přirozené autority a nadšení
- často chytají člověka za slovo

Středoškolští studenti

- vyhledávají diskuzi
- v pubertě vnímají svět černobíle
- vyžívají se v ironii, avšak ne mířenou na ně samotné
- sundávají masku dítěte, při některých aktivitách mohou tápat, zda si mohou hrát nebo zda je to trapná, je ponižující situace
- lze je zasáhnout vnitřním pocitem, že věděním mohou získat nadhled nad situací nebo věcí

Vysokoškolští studenti

- dokáží ocenit kvalitně připravený program, neboť cítí, že si kvůli nim někdo dělal námahu
- Nečíslovaný seznam snaží se být „nad věcí“

Mimo školní skupiny se lektoři při akcích či programech science centra setkávají také s členy ostatních skupin, zejména s těmito:

Bezdětní dospělí

- velmi vítaná skupina, neboť často je jejich návštěva podložena zájmem o věc
- mohou navštěvovat tyto akce se záměrem seznámení se s protějším pohlavím

Rodiče dětí

- jsou často v roli doprovodu, tudíž si akci málokdy užijí, vzhledem k tomu, že se zajímají především o to, zda jsou jejich ratolesti spokojené

Prarodiče dětí

- jsou charakterističtí větší trpělivostí než samotní rodiče dětí

Ať už se lektor potká se zástupci jakékoli skupiny, je potřeba, aby vycítil, zda se jedná o osoby, které vědě rozumí nebo ne. Podle toho je třeba přizpůsobit výklad o formulaci. Jestliže se lektor setká s odborníkem na probíranou oblast, je vhodné mu jeho odbornost přiznat a dozvědět se případně některé nové informace. Jestliže je však ale lektor přesvědčený, že osoba, která má slovo, mluví nepravdivě, je vhodné mu správné informace nezávisle předat, avšak nepoukazovat na chyby přímo před ostatními (viz např. pravidla pro podávání zpětné vazby).

Na závěr pár doporučení pro uvádění programu z hlediska specifik různých cílových skupin:

Každý program by měl mít jasný začátek, prostředek (gradaci) a konec. Příprava programu není pouze záležitostí jeho tvorby a testování, kvalitní příprava je také nutností před jeho uváděním. Vhodné je si před každým uvedením alespoň mentálně projet celou strukturu, stanovit si cíle, kterých chci dosáhnout a mít povědomí o tom, jaká jsou specifika konkrétní skupiny, pro kterou bude program uváděn. Během uvádění programu je dobré mít na paměti graf náročnosti versus čas, tj. graf, který udává průběh krátkého programu. Uprostřed najdeme křivku průměrné náročnosti, kterou je skupina schopna snášet. Pokud se program bude pohybovat pod touto křivkou, hrozí, že se skupina brzy začne nudit. Naopak pokud aktivity programy převyšují tuto křivku, jednotliví členové jsou ztraceni, přecházejí z apatie do neposlušnosti (u dětí).

Po skončení programu je dobré si sám pro sebe zhodnotit, jak všechny aktivity proběhly, co bylo příčinou toho, že vše proběhlo hladce nebo se naopak nepovedlo, poznamenat si, jak s tím do budoucna naložit.

[Kvíz k lekci Specifika cílových skupin](#)

From:

<https://mscb.vida.cz/> - **MSCB**

Permanent link:

<https://mscb.vida.cz/sa/elearning/specifika>

Last update: **2015/08/28 11:12**

